

Anna Maria Manek, dr hab.

Lublin, 19.10.2020

Prof. WSH w Sosnowcu

Recenzja pracy doktorskiej
mgr Szymona Antoniego Juzy nr albumu 133517
**Jakość życia osób zdrowiejących z uzależnienia od alkoholu
z perspektywy teorii przywiązania**

napisanej na seminarium z rozwoju wyższych procesów psychicznych
pod kierunkiem dr hab. prof. KUL Małgorzaty Tatali przy wsparciu promotora pomocniczego
dra Piotra Szczukiewicza UJK

Tytuł rozprawy odpowiada jej zawartości. Pod **względem formalnym** skonstruowana w sposób prawidłowy, właściwy pracom empirycznym.

Bibliografia obejmuje najważniejsze i najnowsze pozycje odpowiednio dobrane do przeprowadzenia procesu badawczego.

Część teoretyczna składa się z trzech rozdziałów w których analizowane są, pod kątem poszukiwania definicji teoretycznych i określenia dotychczasowego stanu wiedzy, zagadnienia wymienione w tytule pracy, czyli teoria przywiązania, uzależnienie od alkoholu oraz jakość życia. Owe trzy zagadnienia same w sobie mają charakter interdyscyplinarny i złożony, co w sposób sprawny i celowy zostało przedstawione i stopniowo zawężane. Teorię przywiązania i uzależnienie od alkoholu łączą niektóre badania nad jakością życia osób uzależnionych, co jest treścią rozdz. 3. w którym określono relacje między przywiązaniem w okresie dorosłości i jego odmianami (do partnera romantycznego, Boga, rówieśników) a uzależnieniem od alkoholu w dotychczasowych badaniach. Pozwoliło to na zmniejszanie i uszczegółowianie kontekstu badań i bezpośrednio przygotowanie podstaw sformułowania pytań badawczych.

W części empirycznej w rozdz. 4 zostało dokładnie scharakteryzowane wybrane, bardzo interesujące pole badań (osoby i ich sytuacja), zmienne wyjaśniane, wyjaśniające i moderujące oraz narzędzia badawcze o sprawdzonej rzetelności i trafności, także

teoretycznej, oraz właściwy dla tych badań, korelacyjnych, sposób analizy statystycznej uzyskanych wyników. Następne dwa rozdziały służą przedstawieniu wyników badań (5) oraz ich interpretację, dyskusję (6).

Pomysł, aby potraktować wspólną AA oraz relację z Bogiem jako bezpieczną bazę dla osób zdrowiejących nie doczekał się do tej pory rozwinięcia w formie badań empirycznych (s. 61 recenzowanej pracy). Istotną nowością badań jest powiązanie figur przywiązania istotnych w dotychczasowych badaniach zjawiska i osób uzależnionych od alkoholu w sposób kompleksowy, w jednym badaniu.

Autor panuje nad procesem badawczym, prowadzi jego przebieg od pomysłu do zrealizowania i osiągnięcia celu, zdaje sobie sprawę z tego co stanowi nowość w ramach rozwiązywanego problemu co wprost formułuje w pracy (np. s. 109) jak i z ograniczeń tychże badań, wyliczonych i scharakteryzowanych w rozdz.6.

Najważniejsze w przyroście wyjaśnionej wariancji ogólnej jakości życia badanych osób okazały się –przede wszystkim style przywiązania, i to pozabezpieczne- wszak mamy do czynienia z populacją kliniczną - do partnera romantycznego następnie więź z Bogiem a z analizowanych szczegółowych cech jakości życia największy przyrost wariancji dotyczy sfery socjalnej, która *obejmuje osobiste relacje z innymi, doznawanie i dawanie wsparcia społecznego* (s. 85 recenzowanej pracy). Zyskano tu ponownie potwierdzenie faktu, podkreślanego od czasu odkrycia przywiązania jako fenomenu życia ludzkiego, iż przywiązanie jest potrzebą pierwotną człowieka niezależną od innego rodzaju potrzeb.

Przywiązanie jest podstawową motywacją samą w sobie, nie może być redukowana i traktowana jako drugorzędna (s. 57 recenzowanej pracy, za Flores, 2012).

Zostały też wskazane dokładnie wszelkie zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi wyjaśniającymi i moderującymi jakość życia ważne dla rozwoju badań naukowych. W tym miejscu należy podkreślić analizę hipotez kompensacji czy też korespondencji w tejże grupie klinicznej, dotyczących tego na ile pozabezpieczne style przywiązania wskazane przez badanych są kompensowane więzią z Bogiem i jej wyrazem jako ufności w Bogu, czy też lęku wobec Boga. Wynikiem badań są również wnioski cenne dla praktyki pracy nad jakością życia osób uzależnionych - zarówno w ramach stowarzyszeń AA i jak i psychoterapii osób uzależnionych.

Uwagi dla polepszenia jakości opracowania przed publikacją.

Zastrzeżenia budzi, trzeba przyznać że coraz częściej spotykane, i znajdujące się także w recenzowanej pracy, rozszerzanie się znaczenia dwu terminów: metodologia i psychopatologia.

Moim zdaniem tytuł rozdz.4. mógłby brzmieć: Metoda badań własnych (por. Psychologia akademicka, 2016 t. 1 s. 184), gdyż metodologia to ogólna nauka o metodach badania.

Z kolei psychopatologia jest nauką i dziedziną wiedzy o zaburzeniach psychicznych, natomiast u jednostek pojawiają się zaburzenia, symptomy, objawy a nie - rozwija się psychopatologia(takie podejście pojawia się w literaturze anglojęzycznej).

Ponadto zdarzają się w tekście odniesienia bibliograficzne nie występujące w bibliografii, np. s.79, Gawor, Głębocka, 2008.

Podsumowanie. Przedstawiona praca doktorska jest dowodem kompetencji psychologicznych teoretycznych i praktycznych oraz umiejętności badawczych Autora w zakresie problematyki psychologicznej.

Recenzowana dysertacja spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim w myśl Art. 13.1.

Ustawy o Szkolnictwie Wyższym z dnia 14.03.2003. Rozprawa może być dopuszczona do publicznej obrony.

Anna M. Maneli